

انجمن علمی اقتصاد شهری ایران

دانشنامه اقتصاد و مالیه شهری

جلد اول

دکتر حسین محمدپور زرنندی

رئیس مرکز آموزشی مدیریت تخصصی اقتصاد شهری، عضو هیأت علمی دانشگاه
و رئیس انجمن علمی اقتصاد شهری ایران

دکتر سید محسن طباطبایی مزداآبادی

نایب رئیس و دبیر انجمن علمی اقتصاد شهری ایران

سرشناسه

: محمدپور زندی، حسین، ۱۳۳۹ -

عنوان و نام پدید آور : دانشنامه اقتصاد و مالیه شهری / حسین محمدپورزندى، سيدمحسن طباطبايى مزدآبادى.

مشخصات نشر : تهران : ترمه، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهرى : ۷۰۴ ص

شابک : ج ۱: ۶۰۳-۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸ ج ۲: ۶۰۴-۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸ دوره: ۶-۶۰۵-۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸

وضعيت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : ج ۲: (چاپ اول: ۱۳۹۵) (فیا).

موضوع : اقتصاد شهری - اصطلاحها و تعبیرها

موضوع : Urban economics -- Terms and phrases

شناسه افزوده : طباطبايى مزدآبادى، سيدمحسن، ۱۳۵۹ -

رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۵ ۳۲۱/م۳ ۳۲۱ HT

رده‌بندی دیویی : ۳۳۰/۹۱

شماره کتابخانه‌ی ملی : ۴۶۲۸۸۲۸

انجمن علمی اقتصاد شهری ایران

فصلنامه علمی اقتصاد شهری

- ♦ نام کتاب: دانشنامه اقتصاد و مالیه شهری (جلد اول)
- ♦ مؤلفان: دکتر حسین محمدپور زندی- دکتر سید محسن طباطبایی مزدآبادی
- ♦ ویراستاران علمی: عاطفه طهماسبی گرکانی- آزاده قمی
- ♦ ویراستار لاتین: علیرضا رستگاری آرا
- ♦ طراح جلد: بهرام قربانعلی‌راد
- ♦ نوبت چاپ: اول اسفند ۱۳۹۵
- ♦ ناشر: انتشارات ترمه
- ♦ تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
- ♦ چاپ و صحافی: رسام- چاوش
- ♦ قیمت: ۷۵۰,۰۰۰ ریال
- ♦ شابک جلد دوم: ۶۰۳-۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸
- ♦ شابک دوره: ۶۰۵-۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸

آدرس ناشر: تهران- خ انقلاب- خ ۱۲ فروردین- پلاک ۲۸۰، بقعه دین، واحد ۸

تلفن: ۶۶۹۶۱۷۶۹-۶۶۹۶۱۸۰۴

دفتر فروش انتشارات ترمه و مرکز فروش شهرستانها: تهران- خ انقلاب- خ ۱۲ فروردین- پلاک ۲۸۰، طبقه اول، واحد ۴

تلفن: ۶۶۹۵۷۰۲۱-۶۶۴۸۱۵۱۴

فاکس: ۶۶۹۵۷۱۲۰

برای اطلاع از نحوه خرید اینترنتی انتشارات ترمه به وبسایت ما به آدرس زیر مراجعه فرمایید.

Info @ termehbook.ir www.termehbook.ir

www.iuea.ir نشانی اینترنتی انجمن علمی اقتصاد شهری ایران:

تلفکس: ۸۸۶۵۹۰۰۴

بایید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

دوست عزیز، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله‌ی مؤلف، مترجم و ناشر است. تکثیر و فروش آن به هر شکلی بدون اجازه از پدیدآورنده کاری غیر اخلاقی، غیر قانونی و غیر شرعی است. نتیجه این عمل نادرست موجب رواج بی‌اعتنایی در جامعه و بروز بی‌آمدهای ناگوار در زندگی و محیطی ناسالم برای خود و فرزندانمان می‌گردد.

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کل یا جزء، به هر صورت [چاپ، کپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی] بدون اجازه مکتوب مؤلفان ممنوع است
این کتاب تحت حمایت مالی بانک شهر چاپ گردیده است

سخن مؤلفان

دستیابی به کیفیت مطلوب حیات اجتماعی و رشد سرمایه‌های اقتصادی و اجتماعی، عناصر اساسی حیات اجتماع شهرهای امروزی می‌باشند. در دهه‌های اخیر، با رشد فناوری‌های جدید، شیوه زندگی شهری به نظام غالب زیستی جهان، بدل شده و به عبارت دیگر، فعالیت‌های معیشتی و اقتصادی، به صورتی روزافزون، خصلتی شهری به خود گرفته‌اند. مدیریت جامع شهرهای مدرن امروزی و ابعاد اقتصادی- اجتماعی آن‌ها، چنان پیچیدگی عمیقی یافته‌اند که در دنیای معاصر، اداره امور شهرها و روستاها، با اتکا بر بینش و روش سنتی مبتنی بر ذهنیت‌های غیرعلمی (تجربی) و با اتکای صرف، بر به‌کارگیری آموخته‌های نظری و غیرمشارکت‌طلبانه، معقول و مقرون‌به‌صرفه نمی‌باشد. از این رو، اطلاع‌رسانی دقیق علمی و متناسب با نیازمندی‌های اجتماعی- اقتصادی شهرهای نوین، برای مدیران و کارشناسان ارشد شهری، پیش شرط بهبود مدیریت شهری به‌شمار می‌آید.

در این راستا، تلاش و جایگاه دانشنامه‌های آموزشی گوناگون، به عنوان منابعی متقن و پویا در راستای نیل به توسعه علمی، فرهنگی و اجتماعی، به ویژه مدیریتی، بر کسی پوشیده نیست و می‌توان گفت که کلیه توسعه‌یافتگان جامعه انسانی در بعد کلان و جامعه شهری در بعد خرد آن، بر پایه استفاده از منابع مدرن آموزشی، باشد که منابع دانشنامه‌ای در رأس آنها قرار دارند. در واقع دانشنامه‌ها دربرگیرنده یافته‌های علمی و تجربی متقن علمی هستند که در حوزه‌های متفاوت تحقیقی و آموزشی به کمک پژوهشگران می‌آید. در این راستا، مدیریت شهری، به عنوان یکی از رشته‌های تخصصی علوم اقتصادی است که در آن، اقتصاددانان تلاش می‌کنند تا با استفاده از ابزارهای اقتصادی، مسایل و مشکلات مناطق شهری را مورد بررسی و ارزیابی قرار دهد؛ لایه درک عمیق و دقیق این مسایل و شناخت ماهیت کامل آنها، احاطه کامل بر اصطلاحات و واژگان تخصصی آن است؛ زیرا در سایه اقتصادی دانش‌بنیان می‌توان به اهداف متعالی اقتصادی و اجتماعی در نهایت، توسعه پایدار دست یافت و این امر خود در گروه کسب دانش و نگرش دقیق و علمی به تمامی جنبه‌های پیرامونی آن است. بر این مبنا، تهیه و تدوین دانشنامه اقتصاد و مالیه شهری، از یک سو می‌تواند به مدیران عامل تسهیل‌گر، ایفاکننده نقش پشتیبانی و تغذیه فکری تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران شهری باشد و از سوی دیگر به عنوان منبع مطالعات به‌روز در حوزه اقتصاد و مالیه شهری، به مثابه ابزاری مستند و علمی، راهگشای ابهامات و پرسش‌های پژوهشگران شهری به‌ویژه کارشناسان و علاقمندان به حوزه تخصصی اقتصاد و مالیه شهری باشد، همچنین در جهت تعمیق استفاده از ادبیات گفتاری مشترک بین مدیران و کارشناسان حوزه‌های گوناگون شهری و به‌ویژه حوزه اقتصاد و مالیه شهری، مؤثر واقع شود.

بر این اساس، از آن جا که خلاء وجود دانشنامه تخصصی در حوزه اقتصاد و مالیه شهری برای استفاده مدیران و کارشناسان شهری و بانکی کشور، از مدت‌ها پیش احساس می‌شد، انجمن علمی اقتصاد شهری ایران، در کسوت انجمن علمی برتر علوم انسانی کشور، با توجه به ضرورت توجه به جایگاه ویژه اقتصاد شهری در راستای پیشرفت علوم اقتصادی کشور به ویژه اقتصاد شهری و این مهم که پژوهش‌های ژرف و گسترده در زمینه اقتصاد شهری و عرضه نتیجه آن‌ها به شکل‌های مختلف و پراکنده، نیاز به دانشنامه - به عنوان ابزاری ضروری برای سازماندهی مباحث - را به منظور استفاده در پژوهش‌های بعدی، مسلم ساخته است، بر آن شد تا با استفاده از توان علمی و تجربه مشترک تعداد کثیری از استادان مجرب و مطالعه منابع علمی متعدد، نسبت به تهیه این اثر، اقدام کند.

با توجه به امانه کار و حیطه عمل حوزه‌های علمی و تخصصی اقتصاد و مالیه شهری، ضروری می‌نمود تا پوشش موضوعی مدخل‌های واژگانی، گستره نسبتاً وسیعی در زمینه‌های مرتبط با اقتصاد و مالیه شهری؛ اعم از مدیریت شهری، جامعه‌شناسی شهری، جغرافیای شهری، معماری، برنامه‌ریزی شهری، منابع درآمد شهری، مدیریت مالی شهری، ابزارهای مالیه شهری و دیگر شاخه‌های مرتبط با آنها مدنظر قرار گیرد.

ارکان اختصاصی دانشنامه اقتصاد و مالیه شهری بر اجزایی به شرح ذیل، مشتمل می‌گردد:

- مدیر گروه علمی و اجرایی
 - دبیر علمی و اجرایی
 - شورای علمی - تخصصی
 - مشاوران علمی
 - همکاران علمی
 - گروه ویراستاری
 - بخش پشتیبانی و نمونه‌خوانی مدخل‌های واژگانی و حروف‌چینی.
- امید است کتاب پیش‌رو مورد استفاده مراکز علمی و پژوهشی مرتبط با حوزه‌های علمی مدیریت شهری، اقتصاد شهری، مالیه شهری، جامعه‌شناسی شهری و ... به ویژه دانش‌پژوهان، مدیران و مدیران حوزه‌های گوناگون شهری، مالی و بانکی کشور واقع شود.

دکتر حسین محمدپور زرندی

دکتر سید محسن طباطبایی مزداآبادی

شهرگرایی، رشد و گسترش شهرها و نقش شهرها در اقتصاد ملی و جهانی و همچنین تأمین مالی پروژه‌ها و ورود به بازار سرمایه، امروزه به حوزه‌ای جذاب برای پژوهشگران و اندیشمندان تبدیل شده است. یک باور عمومی همراه با بیم و امید در حال شکل‌گیری است که آینده بشر در شهرها رقم خواهد خورد و این گستره‌های جغرافیایی در آینده‌ای نه چندان دور به مکان زندگی اکثریت مردم جهان تبدیل خواهند شد؛ بنابراین باید مهابی زندگی در یک سیاره شهری باشیم. بیش از هر چیز باید بدانیم که بسیاری از مسائلی که شهرهای امروز با آن دست به گریبان هستند ناشی از ناکارآمدی و یک‌جانبه‌نگری الگوهای پیشین توسعه در مقیاس جهانی است. چاره‌جویی برای مسائل شهری که ریشه اکثر این معضلات به طور بنیادین اقتصادی است، نیاز به الگوواره جدیدی دارد. رویکردهای نوینی به توسعه شهری، برنامه‌ریزی شهری، بریت شهری و اقتصاد شهری نیاز است تا شهرها بتوانند به مکان‌هایی آرامش‌بخش، زیست‌پذیر، با کیفیت، رقابت‌پذیر، خلاق، ایمن و پایدار تبدیل شوند. به پارادایمی نیاز است که جهانی بیندیشد و محلی عمل کند. محاسبات و کالری را در محیط‌های شهری دنبال کند و زیست‌بوم را محترم بشمارد. در این فرایند، اقتصاد شهری در محور قرار می‌گیرد و نقش گرانباری که اقتصاد شهری در شکل‌دهی به ساختار فضایی شهر و سایر اکال‌ها، چون زمین و مسکن، حمل‌ونقل، زیرساخت‌های کلان و مالیه شهری برعهده دارد انکارناپذیر است. علاوه بر آن، مباحث اجتماعی و فرهنگی مانند فقر و حاشیه‌نشینی و بزهکاری و خشونت شهری نیز بازتاب و انعکاس یک بستر و شرایط اقتصادی هستند و راهکار اقتصادی می‌طلبند و بدین ترتیب جایگاه بی‌بدیل اقتصاد شهری بیش از پیش آشکار می‌شود. اقتصاد شهری به معنای جامع آن، چه در عرصه جهانی و چه در فضای علمی که به دست مر چندانی ندارد و نیازمند توجه و اهتمام بیشتری است. برای دانشی چنین نوپا و البته پر اهمیت، تولید علم و بار علمی، کاری ارزشمند تلقی می‌شود؛ زیرا راهکارهای اجرایی و عملیاتی در مدیریت شهری، زمانی مؤثر و راگشا خواهد بود که بر پشتوانه‌های استوار، قانونمند و بومی شده علمی استوار باشد. در این راستا تألیف دانشنامه اقتصاد مالیه شهری که با تلاش و همت انجمن علمی اقتصاد شهری ایران به چاپ رسیده است را سری و مؤثر از تعهد علمی و مسئولیت‌پذیری آن مجموعه و شایان تقدیر می‌دانم و امیدوارم این تلاش علمی، مورد توجه مسئولان، سیاست‌گذاران، قانونگذاران و تصمیم‌سازان عرصه اقتصاد شهری کشور قرار گیرد و نیز طلایه‌دار مسیری باشد که به آموزش، تحقیقات و مطالعات گسترده‌ای در حوزه مطالعات اقتصادی و مالی بیانجامد.

دکتر محمدرضا پورابراهیمی

رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی

و عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

فهرست مطالب

۱.....		الف
۱۳۵.....		ب
۲۴۹.....		پ
۲۷۷.....		ت
۴۰۷.....		ث
۴۱۱.....		ج
۴۲۹.....		چ
۴۴۳.....		ح
۴۶۷.....		خ
۴۹۱.....		د
۵۲۳.....		ذ
۵۳۵.....		ر
۵۸۷.....		ز
۵۹۵.....		ژ
۶۰۱.....		س